

Handläggare
Peter Alexanderson
Telefon: 08-508 33 714

Till
Utbildningsnämnden
2020-06-17

Årsrapport 2019 utbildningsnämnden

Yttrande till stadsrevisionen, dnr 3.1.4-20/2020

Förvaltningens förslag till beslut

1. Förvaltningens tjänsteutlåtande godkänns och överlämnas till stadsrevisionen som nämndens yttrande över årsrapport 2019.
2. Beslutet justeras omedelbart.

Lena Holmdahl
Utbildningsdirektör

Malin Eriksson
Avdelningschef

Sammanfattning

Revisionskontoret granskar varje år nämndens verksamhet och har överlämnat årsrapporten för 2019 för utbildningsnämndens yttrande. Revisionskontorets sammanfattande bedömning av utbildningsnämndens verksamhet 2019 är att utbildningsnämnden delvis uppnår fullmäktiges mål som berör nämndens kärnverksamhet såsom exempelvis studiero och trygghet. Revisionens sammanfattande bedömning är också att den interna kontrollen inte har varit helt tillräcklig.

Förvaltningen har startat ett arbete för att ytterligare stärka den interna kontrollen genom att i högre grad involvera verksamheterna och stödfunktionerna i uppföljningen av intern kontroll och samordna arbetet med den ordinarie uppföljningen av verksamhet, ekonomi och personaladministration. För gymnasieskolorna genomför förvaltningens ett långsiktigt, löpande arbete, som syftar till att förbättra styrningen av gymnasieskolornas ekonomi samt se till vända budgetunderskott vid de skolor som inte har en budget i balans.

Förvaltningen föreslår att tjänsteutlåtandet godkänns och överlämnas till stadsrevisionen som nämndens yttrande över årsrapport 2019.

Bakgrund

Den kommunala revisionen är kommunfullmäktiges kontrollinstrument för att granska den verksamhet som bedrivs i nämnder och bolagsstyrelser. Stadsrevisionen i Stockholm granskar nämnders och styrelserns ansvarstagande för att genomföra verksamheten enligt fullmäktiges uppdrag.

Stadsrevisionen har granskat utbildningsnämndens verksamhet 2019 och överlämnat årsrapporten för utbildningsnämndens yttrande. (Granskningen har sammanfattats i en rapport som bifogas.)

Ärendet

Revisionen granskar och bedömer varje år nämndens verksamhet utifrån tre aspekter: verksamhetens ändamålsenlighet och ekonomi, intern kontroll samt bokslut och räkenskaper.

Verksamhet och ekonomi

Sammantaget bedöms att utbildningsnämnden inte har bedrivit verksamheten på ett helt ändamålsenligt sätt. Bedömningen grundas på att det verksamhetsmässiga resultatet inte är helt förenligt med kommunfullmäktiges mål. Inriktningsmålet ”En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla” uppnås delvis. Målet omfattar merparten av nämndens verksamhetsmål, indikatorer och aktiviteter. Kunskapsresultatet har dock utvecklats positivt för årskurs 9 och gymnasiet de senaste fem åren. Från ekonomisk synpunkt är utfallet tillfredsställande.

Intern kontroll

Den samlade bedömningen är att nämndens styrning, uppföljning och kontroll av verksamheten inte varit helt tillräcklig. Vidare bedöms att den interna kontrollen inte är helt integrerad i nämndens styrning och uppföljning. Utvecklingsområden finns inom skolenheterna, främst inom gymnasieskolorna.

Det finns i huvudsak systematiskt ordnade kontroller i organisation, system, processer och rutiner. Revisionens granskningar avseende efterlevnad av dataskyddsförordningen, delegationsordning och direktupphandling visar dock på brister i den interna kontrollen. Vidare har utvecklingsområden identifierats avseende behörighets- och attesthantering, personalakter, inköpsprocessen, samt moms-hantering.

Räkenskaper

Räkenskaperna bedöms ge en rättvisande bild av verksamhetens resultat och ekonomisk ställning. Räkenskaperna bedöms dock inte

vara fullt upprättade i enlighet med lagstiftning och god redovisnings-
sed. Brister har noterats bl.a. gällande att kostnader belastat fel period
och klassificeringsfel avseende drift och investeringar.

Uppföljning av tidigare års granskningar

Nämnden har delvis vidtagit åtgärder utifrån revisorernas
rekommendationer i föregående års granskningar. Det är angeläget att
nämnden fortsätter sitt arbete med att åtgärda de brister som framförts.
En av de väsentligaste rekommendationer som återstår är att stärka den
interna kontrollen på gymnasieskolan och att införa rutin för
genomgång och uppföljning av behörigheter i Agresso.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för ekonomi och styrning i
samverkan med förvaltningens övriga avdelningar.

Ärendet kommer att behandlas av den fackliga samverkansgruppen
den 9 juni 2020. Ärendet kommer också att behandlas av utbild-
ningsnämndens råd för funktionshinderfrågor vid sammanträdet den
3 juni 2020.

Förvaltningens synpunkter

Verksamhet och ekonomi

Revisionens beskrivning av verksamheten överensstämmer med
nämndens bedömning och beskrivning i verksamhetsberättelsen.
Liksom 2017 och 2018 fanns det flera förbättrade resultat när det
gäller elevernas kunskapsutveckling. En positiv resultatutveckling
för grundskolans elever i årskurs 9 kunde glädjande nog
konstateras. Samtidigt fanns en stor spridning i resultat mellan olika
grupperingar av skolor och den segregering utifrån
socioekonomiska faktorer som tidigare har noterats kvarstår. Detta
gällde både årskurs 9 och årskurs 6.

Fortsatta smärre resultatförbättringar uppvisades också för stadens
gymnasieskolor jämfört med 2018. I flera avseenden var också
resultaten högre än för riket.

Uppföljande granskning av samverkan mellan skola och socialtjänst

Revisionens synpunkt:

En uppföljande granskning har genomförts i syfte att bl.a. bedöma i
vilken utsträckning stadsdelsnämnderna följer upp samverkan mellan
skola och socialtjänst tillsammans med utbildningsnämnden samt om
stödmaterialiet rörande skola och socialtjänst är känt och tillämpas.

Utbildningsnämnden rekommenderas att fortsätta arbeta för att bidra till uppföljningen av samverkan mellan skola och socialtjänst.

Förvaltningens kommentar:

Förvaltningen har, för att ta ett strategiskt och långsiktigt helhetsgrepp över de gemensamma uppdragen gällande samverkan mellan skola och socialtjänst, löpande möten med representanter från utbildningsförvaltningen, socialförvaltningen och stadsdelsförvaltningen och arbetsgrupper har formerats utifrån de olika uppdragen. Möten äger rum i syfte att skapa en helhetsbild över de gemensamma uppdragen och att tillsammans hitta de bästa förutsättningarna för att arbeta i samverkan med uppdragen. Inom ramen för dessa samverkansforum planeras också former för gemensam uppföljning av de olika uppdragen och aktiviteterna inför tertialrapport 1, tertialrapport 2 och verksamhetsberättelsen.

En uppdaterad mall för överenskommelse om samverkan mellan förskola, skola och socialtjänst inklusive prevention och fritid har tagits fram för alla stadsdelsförvaltningar i syfte att skapa en likvärdighet över staden. Denna överenskommelse medför även en mer likvärdig uppföljning över staden.

Undervisning för nyanlända i grundskolan

Revisionens synpunkt:

En granskning har genomförts med syfte att bedöma om utbildningsnämndens arbete med undervisning för nyanlända elever följer stadens budget och skollagens krav.

Sammantaget bedöms utbildningsnämndens arbete med undervisning av nyanlända elever i huvudsak ske utifrån stadens budget och skollagens krav. Utifrån redovisade iakttagelser lämnas följande rekommendation till utbildningsnämnden:

Nämnden rekommenderas att identifiera vilka skolor som i större utsträckning behöver arbeta utifrån förvaltningens framtagna riktlinjer avseende nyanlända elever. Detta är viktigt för att samtliga skolor ska inkluderas i nämndens utvecklingsarbete och att arbetet sker likvärdigt.

Förvaltningens kommentar:

Förvaltningen arbetar aktivt med att identifiera vilka grundskolor som i större utsträckning behöver arbeta utifrån förvaltningens framtagna riktlinjer avseende nyanlända elever. De grundskolor som inrättar nya förberedelseklasser får stöd från förvaltningen i att implementera och arbeta utifrån riktlinjerna. I samband med resultatdialogerna fyller alla skolor i en checklista som bland annat

omfattar om skolan följer Stockholms stads rutiner för mottagande och utbildning av nyanlända elever.

Inom förvaltningen finns ett nätverk för lärare i svenska som andraspråk kring nyanlända och flerspråkiga elevers lärande. Detta utgör också ett forum där riktlinjerna tas upp och diskuteras utifrån olika perspektiv.

Insatser för att öka inskrivningsgraden i förskolan i socioekonomiskt utsatta områden

Revisionens synpunkt:

En granskning har genomförts i syfte att bedöma om nämnden bedriver ett systematiskt arbete för att öka inskrivningsgraden i förskolan i socioekonomiskt utsatta områden. Utbildningsnämnden ingick i granskningen utifrån sitt samordningsansvar avseende förskolefrågor.

Nämnden rekommenderas att i större utsträckning stödja stadsdelsnämnderna gällande möjligheten att löpande kunna följa inskrivningsgraden och identifiera vilka barn som inte är inskrivna.

Förvaltningens kommentar:

Förskolans pedagogiska verksamhet utrustar barnen med väsentliga förmågor, kunskaper och sociala färdigheter. En förskola av god kvalitet ger barnen bättre förutsättningar att nå sina kunskapsmål och att trivas i skolan. Barn som deltar kontinuerligt i förskolan förbättrar sitt lärande och sin språkliga utveckling.

Förvaltningen ska i sin samordnande roll samverka med stadsdelsförvaltningarna för att öka andelen inskrivna barn i förskolor där inskrivningsgraden är låg med fokus på områden med mindre socioekonomiskt gynnsamma förutsättningar. Utbildningsförvaltningen samverkar med stadsdelsförvaltningarna för att få ökad kunskap om vilka barn som inte har förskoleplats för att i större omfattning tillgodose de aktuella barnens och vårdnadshavarnas behov.

Arbetet under året utgår från den sammanställning och rapport som togs fram under 2019 och de rekommendationer som framkom där.

Utbildningsförvaltningens fortsatta kartläggning, som även redovisas i "Förskolerapporten", visar bland annat att de flesta av de undersökta stadsdelsförvaltningarna inte arbetar tillräckligt systematiskt för att få kännedom om och nå de familjer som inte nyttjar förskolan. Därmed har de heller inte kunskap om vilka

orsakerna är till att barnen inte skrivs in. Det gör det svårt att utforma adekvata insatser för att öka inskrivningsgraden.

I "Förskolerapporten" rekommenderas de kommunala verksamheterna fortsatt arbete inom följande områden i syfte att öka andel barn i förskola.

- Identifiera barn som inte deltar i förskola.
- Nå vårdnadshavare och barn som inte deltar.
- Fördjupa kunskapen om orsaker till att barn inte deltar.
- Främja inskrivna barns närvaro i förskola.
- Utveckla insatser genom systematiskt kvalitetsarbete.

Stadsledningskontoret och utbildningsförvaltningen kommer att ta fram anvisningar för detta under året.

Internkontroll

Implementering av dataskyddsförordningen, Nr 5 2019

Revisionens synpunkt:

Revisionskontoret har genomfört en granskning av stadens följsamhet till dataskyddsförordningen. Syftet med granskningen har varit att bedöma hur implementeringen av förordningen har genomförts. Granskningen har omfattat stadens nämnder och kommunstyrelsen.

Revisionskontoret rekommenderar att nämnden utvecklar styrning och uppföljning av arbetet med att efterleva dataskyddsförordningen. Vidare rekommenderar revisionskontoret att nämnden informationsklassar samtliga av sina informationstillgångar samt regelbundet och systematiskt inventerar sina personuppgiftsbehandlingar. Revisionskontoret rekommenderar också att nämnden genomför en fullständig kartläggning av behovet av personuppgiftsbiträdesavtal.

Förvaltningens kommentar:

Ny organisation för informationssäkerhet och dataskydd

Sedan hösten 2019 har förvaltningen arbetat med att ta fram en ny organisation för informationssäkerhet och dataskydd.

Organisationens syfte är att säkerställa att nämnden verkar i enlighet med dataskyddsförordningen och annan tillämplig lagstiftning.

Informationstillgångar – cirka 50 centrala verksamhetssystem

Nämnden har ett systematiskt arbete kring informationsklassificering avseende nämndens cirka 50 centrala verksamhetssystem.

Där ingår bland annat skolplattformssystemen. För denna kategori av system sker informationsklassificering enligt en årsplan. Planeringen tar sikte på vilken klass/nivå tillgången har. För klass 3 Hög, sker det en årlig klassificering av systemet. För klass 2 Medel, sker klassificering vartannat år och för klass 1 Låg, sker klassificering vart tredje år. Nämnden använder stadens metod för informationsklassificering. Utöver ovanstående sker informationsklassificeringar för dessa system vid nyanskaffning, produktionsättning samt vid förändringar.

Andra informationstillgångar – exempelvis Lärresurser

Nämnden har även andra informationstillgångar, exempelvis Lärresurser som den pedagogiska verksamheten använder i sitt undervisningsuppdrag. Arbetet med att informationsklassificera dessa närmare 5000 appar/webbtjänster som den pedagogiska verksamheten hämtar in i manageringsverktyget uStart kräver speciella metoder ur ett klassificeringssammanhang. För dessa tjänster har nämnden utvecklat en separat metod, så kallad förenklad klassificering. Denna metod syftar till att fokusera på de appar och webbtjänster som används utifrån mängden elever/ användare samt mängden och kategorin av personuppgifter som hanteras i dessa tjänster. Förenklad klassificering innebär att i ett första steg ska tjänsteleverantören fylla i ett formulär avseende exempelvis tjänstens ändamål och vilka personuppgifter som behandlas i tjänsten. Därefter kan nämnden klassificera tjänsten i en förenklad process. Trots den förenklade processen är det tidskrävande att genomföra alla dessa klassificeringar. Nämnden fortsätter sitt arbete utifrån ovan beskrivet arbetssätt som grund för prioritering av väsentlighet och risk.

Stadens centrala informationstillgångar

Nämnden använder även stadens centrala system, bland annat för ekonomi och HR. Nämnden har inte kunnat prioritera klassificeringsarbetet kring dessa centrala informationssystem som nämnden använder på grund av det omfattande arbetet kring skolplattformssystemen. Nämnden ska se över planeringen och undersöka möjligheten till att klassificera även dessa system under 2020 eller 2021.

Inventering av personuppgiftsbehandlingar

När det gäller rekommendationen om att inventera samtliga personuppgiftsbehandlingar så avser nämnden att under året påbörja ett arbete med att systematisera inventeringsarbetet utifrån stadens gemensamma metod för registrering av behandlingar. Förvaltningen påbörjade ett arbete med att inventera aktuella behandlingar i samband med att dataskyddsförordningen trädde ikraft. Under

perioden har förvaltningen inväntat vägledning från stadsledningskontoret för att genomföra inventeringen på sätt som är enhetligt med resten av staden. Under våren 2020 har staden tagit fram en gemensam mall för inventering av behandlingar. Till skillnad från tidigare utkast till mallar har den nya mallen ett processororienterat perspektiv, vilket gör att förvaltningen behöver anlägga ett annat angreppssätt i arbetat med registerförteckningen.

Personuppgiftsbiträdesavtal

När det gäller rekommendationen om att kartlägga behovet av personuppgiftsbiträdesavtal så delar förvaltningen inte revisionskontorets slutsatser fullt ut. Det pågår för närvarande ett arbete med att arbeta igenom den backlogg som finns avseende personuppgiftsbiträden. Processen rörande personuppgiftsbiträdesavtal är till stor del kopplad till frågan om informationsklassningar.

Väsentlighets- och riskanalyser

Revisionens synpunkt:

Arbetet med den interna kontrollen bedöms inte vara helt integrerat i styrning och uppföljning. Utvecklingsområden finns inom skol-enheterna, främst inom gymnasieskolorna. Precis som 2018 finns det fortfarande enheter som inte genomför en dokumenterad väsentlighets- och riskanalys. Revisionskontoret kan dock konstatera att förvaltningen under året har påbörjat ett arbete med att förbättra sin interna kontroll.

Förvaltningens kommentar:

Förvaltningen har startat ett arbete för att ytterligare stärka den interna kontrollen genom att i högre grad involvera verksamheterna och stödfunktionerna i uppföljningen av intern kontroll och samordna arbetet med den ordinarie uppföljningen av verksamhet, ekonomi och personaladministration. Ett exempel på detta är samverkan mellan ekonomi/personal och verksamhet som nu sker i samband med ekonomiskt prognosarbete, avvikelser kring inköp och systemutnyttjande samt övriga avvikelser identifierade i internkontrollarbetet.

Förvaltningen arbetar med informations- och utbildningsinsatser för att alla enheter ska genomföra och dokumentera väsentlighets- och riskanalyser. Arbetet utgår från enheternas arbete i ILS-webben.

System för intern kontroll

Revisionens synpunkt:

Årets granskning har visat att nämnden bl.a. behöver utveckla arbetet vid misstankar om oegentligheter och förtroendeskadligt

beteende. Det är framförallt den interna kommunikationen samt kunskapen om oegentligheter och förtroendskadligt beteende som behöver utvecklas. Detta gäller både på central förvaltning och vid skolenheterna.

Förvaltningens kommentar:

Förvaltningen kommer att uppdatera anvisningarna vad gäller oegentligheter. I samband med att de uppdateras kommer det att genomföras informationsinsatser om nämndens system för intern kontroll så att alla befattningshavare får information om det ansvar de har för nämndens interna kontroll. I det ingår också agerandet vid misstanke om oegentligheter och förtroendskadligt beteende. (Se bilaga 2, 3 och 4).

Gymnasieskolornas ekonomi

Revisionens synpunkt:

Av gymnasieskolorna redovisar 17 av 34 skolenheter underskott, vilket är fyra färre än under 2018. Ett arbete för att vända gymnasieskolornas budgetunderskott pågår. Nämnden har vidtagit åtgärder, bland annat har det i några fall genomförts förändringar i ledningsorganisationen och schemaläggning setts över. Revisionen konstaterar att de åtgärder som vidtagits ännu inte gett full effekt för att vända skolornas underskott.

Förvaltningens kommentar:

För gymnasieskolorna genomför förvaltningens ett långsiktigt, löpande arbete, som syftar till att förbättra styrningen av gymnasieskolornas ekonomi samt se till vända budgetunderskott vid de skolor som inte har en budget i balans. Arbetet sker både på strukturell nivå och på enhetsnivå.

Förvaltningen har genomfört en organisationsförändring som innebär att alla gymnasieskolor från och med den 1 augusti 2020 enbart kommer att ha en rektor. Syftet med denna organisationsförändring är att åstadkomma en tydligare ledningsstruktur som underlättar möjligheterna att effektivt leda en gymnasieskola avseende mål, resultat, pedagogiskt utvecklingsarbete, ekonomi och HR-frågor.

Exempel på åtgärder för att förbättra ekonomistyrningen:

- Översyn av programpengen ledde till omfördelningar så att program med spetsutbildning och särskild variant fick en extra ersättning.
- Differentiering av programpengen för att kompensera program som är underfinansierade.

- Finansieringen av klasser med hörselanpassning ledde till lägre kompensation till skolorna, ökade statsbidragsintäkter och förslag till högre interkommunal ersättning.
- Omfördelning av socioekonomiskt tillägg beslutades till 2020 så att skolor med elever som har lägre sannolikhet att nå gymnasieexamen inom fyra år får extra resurser.

Dessutom har beslut tagits om att lägga ned skolor som dragits med långvariga underskott, på grund av att det inte funnits möjligheter att uppnå budget i balans med de förutsättningar och efterfrågan på den utbildning som skolorna har i sitt utbud.

Exempel på generella åtgärder för att skolorna ska få en ekonomi i balans:

- Tillfälliga rekryteringsbegränsningar som beslutades under vårterminen 2019.
- Kartläggning av skolornas övertidskostnader ledde till att många skolor blev uppmärksamma på kostnaderna.
- Samverkan mellan personal, ekonomi och verksamhet avseende uppföljning av åtgärdsplaner för gymnasieskolor med budgetunderskott.

Ett större arbete som syftar till att förbättra de ekonomiska resultaten för gymnasieskolorna pågår. Det innebär ett tiotal olika delprojekt för att på kort sikt vända den ekonomiska utvecklingen, men även på lång sikt skapa bättre förutsättningar för skolorna. Anpassningar av kursutbudet görs och personal har förhandlats övertalig. Förvaltningen är tydlig till alla kommunala skolor, inom både grundskola och gymnasieskola, med att övertalig personal ska prioriteras vid nyrekryteringar. Detta under förutsättning att det stämmer överens med efterfrågad kompetens. Takten i denna matchning påverkar årets ekonomiska resultat. Förvaltningen arbetar även med att se över utbudet och genomföra omstruktureringar.

För skolor med särskilt stora underskott genomförs genomlysningar av ekonomin. Genomlysningarna genomförs med hjälp av verksamhetsnära stöd från ekonomi och HR.

Delegationsordning

Revisionens synpunkt:

En granskning har genomförts av om nämndens delegationsordning och återrapportering överensstämmer med kommunallagens bestämmelser. Granskningen har avgränsats till:

- om det är tydligt hur beslut ska fattas inom nämndens ansvarsområde

- om anmälan av granskade beslut sker enligt kommunallagens bestämmelser
- nämndens interna kontroll avseende delegationsbeslut

Den sammantagna bedömningen är att nämndens delegationsordning och återrapportering delvis överensstämmer med kommunallagens bestämmelser. Det är i huvudsak tydligt hur nämnden delegerat beslutanderätten. Revisionskontorets verifiering visar att beslut i huvudsak fattas av rätt delegat men att det finns brister i anmälan av beslut till nämnden.

Vidare noterar revisionskontoret att det i nämndens protokoll i många fall inte framgår vilka delegationsbeslut som anmälan avser. Detta gäller även beslut som inte omfattas av sekretess, exempelvis direktupphandlingar. Granskningen visar även att nämnden inte har en systematisk uppföljning av delegationsbeslut för alla ärendegrupper.

Utifrån genomförd granskning lämnas följande rekommendationer. Nämnden bör:

- Säkerställa att delegationsbeslut anmäls i enlighet med kommunallagens bestämmelser samt att det av nämndprotokollet framgår vilka beslut som anmälan avser.
- Utveckla sin interna kontroll avseende delegation.

Förvaltningens kommentar:

Vid varje sammanträde med utbildningsnämnden anmäls mellan 400 och 800 beslut av ett mycket stort antal delegater inom ett stort antal ärendetyper. Förvaltningens uppfattning är att hanteringen i huvudsak fungerar bra, men att det inom vissa områden finns utrymme för förbättringar. Det är angeläget att rutinerna fungerar då brister i anmälningsförfarandet kan få långtgående konsekvenser.

Förvaltningen har, mot bakgrund av revisionens påpekanden, påbörjat ett arbete för att säkerställa att rutinerna kring återrapportering av delegationsbeslut fungerar tillfredställande. Åtgärderna omfattar bland annat en översyn av den information som ges till delegater om hur beslut ska anmälas. Formen för redovisning av delegationsbeslut till nämnden ses över för att säkerställa att redovisningen innehåller tillräcklig information för att besluten ska anses anmälda enligt kommunallagen samt att nämnden kan följa upp hur delegationsinstrumentet används. Uppföljning av enheternas rutiner för anmälan av delegationsbeslut är sedan en tid tillbaka en del i uppföljningen av den interna kontrollen. Området kommer även fortsättningsvis att ingå i

uppföljningen på enhetsnivå. Det pågår också ett arbete för att anpassa hanteringen till eDok.

Direktupphandlingar vid utbildningsnämnden

Revisionens synpunkt:

En granskning har genomförts med syfte att bedöma om utbildningsnämnden har en intern kontroll som säkerställer att Lagen om offentlig upphandling (LOU) och stadens riktlinjer för direktupphandling efterlevs. Granskningen utgår från LOU och stadens riktlinjer för direktupphandling.

Utifrån redovisade iakttagelser lämnas följande rekommendationer till utbildningsnämnden. Nämnden bör:

- Snarast fastställa egna riktlinjer för direktupphandling och förankra dessa i organisationen.
- Säkerställa att samordning, styrning och uppföljning av direktupphandlingar sker i tillräcklig utsträckning så att nämnden följer LOU och stadens riktlinjer för direktupphandling.

Förvaltningens kommentar:

Nämndens nuvarande tillämpningsanvisningar för direktupphandlingar är under uppdatering och de nya riktlinjerna avses att beslutas av nämnden i juni 2020. Tillämpningsanvisningarna kommer därefter att förankras i organisationen på olika sätt, i olika fora, för att säkerställa regelbundenheten inom förvaltningen.

Samordning av nämndens direktupphandlingar sker idag bland annat genom att enheterna enligt förvaltningens anvisningar för direktupphandling ska återrapportera till upphandlings- och inköpsfunktionen vilka direktupphandlingar som har genomförts och med vilket resultat. Vidare ska direktupphandlingar överstigande 150 000 kr anmälas till nämnd enligt delegationsordningen. Återrapporteringen sker idag manuellt vilket inte är optimalt för en organisation av utbildningsförvaltningens storlek och där upphandlings- och inköpsprocessen är starkt decentraliserad. Men med införandet under 2020 av stadens nya systemstöd för upphandling och inköp (Kommers) kommer samordning, styrning och uppföljning av genomförda direktupphandlingar i systemet att väsentligen förbättras och som en effekt av detta kommer bland annat arbetet med internkontrollen att underlättas och förstärkas.

Behörighetshantering i ekonomisystemet Agresso

Revisionens synpunkt:

En granskning har genomförts i syfte att bedöma den interna kontrollen avseende behörighetshantering i Agresso. Nämnden rekommenderas att säkerställa att det finns aktuella och under-tecknade behörighetsblanketter för samtliga tilldelade behörigheter i ekonomisystemet och att det införs en kontroll för att säkerställa att användarnas behörigheter överensstämmer med underliggande behörighetsblankett. Vidare rekommenderas nämnden säkerställa att rutin för genomgång och uppföljning av behörigheter i Agresso införs i enlighet med stadens regelverk.

Förvaltningens kommentar:

Förvaltningen har utifrån granskningen genomfört en genomgång av behörighetsblanketter avseende om det är avslutade behörigheter eller aktuella behörigheter som påbörjades under 2019. Utifrån detta har förvaltningen nu en ny rutin för hur behörigheterna i Agresso ska hanteras. Förvaltningen har också infört en rutin med en mer frekvent uppföljning av behörigheter för de användare som inte varit inloggade på mer än 90 dagar.

Uppföljning och kontroll av löneutbetalningar

Revisionens synpunkt:

En granskning har genomförts i syfte att bedöma den interna kontrollen avseende hantering av personalkostnader och löneutbetalningar. Utifrån genomförd granskning rekommenderas utbildningsnämnden säkerställa att det finns en personalakt samt aktuellt anställningsavtal i personalarkivet för samtliga anställda.

Förvaltningens kommentar:

Förvaltningen ser allvarligt på att inte all information finns i personalakterna. Bristerna som kommit fram i granskningen kan avhjälpas med utbildning och information. Förvaltningen kommer att se över de utbildningar och den kommunikation som vänder sig till chefer och administrativ personal på enheterna för att förstärka informationen om personalakten, dess innehåll samt hanteringen av denna. Mer specifikt kommer kurserna ny chef i utbildningsförvaltningen, arkivets kurser i arkivföring, HR:s kurser i rekrytering samt den gemensamma utbildningen för skoladministrativ personal att ingå i genomgången. Förvaltningen ser också över den samlade kommunikationen på intranät, nyhetsbrev och processbeskrivningar på området. I den nuvarande hanteringen av anställningsavtal är det flera olika instanser dit avtalet ska skickas i olika former. Detta har sin bakgrund i arkivering, anmälan i nämnd och löneutbetalning. Förvaltningen ser gärna en gemensam översyn centralt i staden av denna process med syfte att minska administrationen och förenkla handhavandet.

Uppföljning och kontroll av inköp

Revisionens synpunkt:

En granskning har genomförts i syfte att bedöma den interna kontrollen i inköpsprocessen samt följa upp användandet av stadens inköpssystem. Nämnden rekommenderas säkerställa att stadens inköpssystem används så långt som möjligt och att inköp från leverantörer som är anslutna till e-handel genomförs i inköpssystemet.

Förvaltningens kommentar:

Utbildningsförvaltningen följer kontinuerligt upp andelen elektroniska inköp. Avdelningar eller enheter med ett lågt systemutnyttjande får stöd för att inköpsrutinerna ska kunna följas. Systemutnyttjandet per april är 63 procent för utbildningsförvaltningen, att jämföra med årsmålet 60 procent.

Under hösten 2019 har ett omfattande arbete påbörjats för att få en ökad förståelse för hur avtalen ska avropas. Alla chefer och administratörer ska vara medvetna om hur avrop ska ske och varför. Till och med december genomfördes träffar med samtliga avdelningschefer och deras administratörer på central förvaltning. Vid dessa träffar har det diskuterats varför det ser ut som det gör. Därefter har de fått information om var utbildning i systemhantering finns och uppmanats att vara mer systemtrogna under 2020. Under januari och februari har rektorer på ett par grundskoleområden informerats om vikten av systemutnyttjandet, samt att det vid flera informationsträffar med skolorna informerats om det. Förvaltningen kommer att i nära samarbete med verksamheterna arbeta för att öka systemutnyttjandet.

Uppföljningar och besök på skolorna görs även för uppföljning av hur skolorna avropar från bemanningsavtalet. Här har det efter dessa besök skett en stor beteendeförändring i rätt riktning. Dock har pandemin gjort att förvaltningen inte kunnat genomföra flera informationsträffar och har även haft svårt med uppföljning. Brist på många varor har gjort att enheterna har haft svårt att följa alla avtal.

Momshantering

Revisionens synpunkt:

En granskning har genomförts i syfte att bedöma nämndens interna kontroll avseende momshantering. Nämnden rekommenderas säkerställa att avdrag för moms sker med korrekt belopp för kostnader där avdragsbegränsningar råder.

Förvaltningens kommentar:

Förvaltningen kommer att se över rutinen för momskontroller, kontrollerna kommer att fokusera på de kostnader där avdragsbegränsningar gäller. Bland annat kommer lathund/checklista över momskontrollerna att omarbetas och kommuniceras till förvaltningens enheter.

Granskning av hantering och rutiner avseende riktade statsbidrag och EU-bidrag

Revisionens synpunkt:

En granskning har genomförts i syfte att bedöma om nämnden har en hantering som säkerställer att de söker de statsbidrag och EU-bidrag de är berättigade till.

Förvaltningen har under de senaste åren arbetat med samordning av statsbidragshandläggningen i syfte att stärka den interna kontrollen. Alla riktade statsbidrag inom nämndens verksamhetsområde söks, oavsett belopp och inriktning. Däremot uppges det inte finnas något uttalat/formellt beslut kring att allt ska sökas.

Förvaltningens kommentar:

Den samlade statsbidragsfunktionen har funnits i tre år. Det första som gjordes när funktionen inrättats var en rutin för beredning av nya statsbidrag, vilket innebär att det sedan dess har fattats formella beslut om huruvida de nya statsbidragen ska sökas. För de statsbidrag som förvaltningen sökt innan funktionen inrättades och som söks årligen finns inga formella beslut.

Granskning av köp av huvudverksamhet

Revisionens synpunkt:

En granskning har genomförts i syfte att bedöma den interna kontrollen avseende köp av huvudverksamhet (köp av skolplatser). Verifieringen gjordes utan anmärkning, däremot noterades att förvaltningens analys av variationer i utfallet kunde förbättras.

Förvaltningens kommentar:

Från och med hösten 2019 har förvaltningen påbörjat ett arbete med att utveckla och förbättra arbetssätten och internkontrollen avseende utbetalningen av ersättning till fristående huvudmän. Analysen av riktigheten i de månatliga utbetalningarna inför utbetalningen har förbättrats genom minskad tolerans mot avvikelser som inte kan förklaras. Fler ersättningstyper analyseras nu också separat utifrån sin egen unika periodicitet eller beloppsstorlek. Arbetet kommer att fortsätta att utvecklas. Under våren 2020 har ett internt arbetsprojekt tillsatts för att arbeta vidare med och stärka internkontrollen i utbetalningsprocessen. Projektet har tagit avstamp ur den kunskap

som producerats inom ramen för den statliga delegationen för korrekta utbetalningar från välfärdsystemen.

Räkenskaper

Revisionens synpunkt:

Räkenskaperna bedöms ge en rättvisande bild av verksamhetens resultat och ekonomisk ställning. Räkenskaperna bedöms dock inte fullt upprättade i enlighet med lagstiftning och god redovisningssed. Brister har noterats bl.a. gällande att kostnader belastat fel period och klassificeringsfel avseende drift och investeringar.

Förvaltningens kommentar:

Förvaltningen har ett systematiskt arbete för att kontrollera att kostnader och intäkter belastar rätt period samt för att kontrollera att investeringar inte konteras som driftkostnader eller tvärtom. Rutinen för att upptäcka felperiodiseringar samt upptäcka felklassificerade investeringar kommer att utvecklas för att upptäcka fler felperiodiseringar och felkategoriseringar.

Uppföljning av tidigare års granskningar

Förvaltningens kommentar:

Förvaltningen följer upp alla avvikelser och rekommendationer som revisionen framför. Utifrån revisionens årsrapport fördelas ansvaret för att avhjälpa brister och arbeta för att följa de rekommendationer som finns i årsrapporten och de rekommendationer från tidigare år som kvarstår. Bland annat har förvaltningen ett arbete som syftar till att genom en gemensam struktur för de månadsvisa prognosmötena (ekonomiuppföljning) utifrån uppdrag från förvaltningsledningen hitta strukturer som gör att internkontrollarbetet får en större spridning. Ett sätt att säkerställa detta är bland annat att gemensamma arbetssätt och strukturer finns för återkoppling av månadsprognos från controller och HR till områdeschefer.

Förvaltningens förslag till beslut

Förvaltningens tjänsteutlåtande godkänns och överlämnas till stadsrevisionen som yttrande över årsrapport 2019.

Bilagor

1. Årsrapport 2019 utbildningsnämnden
2. Om internkontroll i utbildningsförvaltningen
3. Process ekonomiska oegentligheter
4. Process utredning ekonomiska oegentligheter